

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ตามกระบวนทัศน์จิตศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะสมอง ของนักเรียนด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
ผู้วิจัย	ขวัญธารา พุ่มพฤษ
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง
กรรมการที่ปรึกษา	ดร.พิทยา แสงสว่าง
ประเภทวิทยานิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ด. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2569
คำสำคัญ	การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ, กระบวนทัศน์จิตศึกษา, ทักษะสมอง, การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนทัศน์จิตศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียนด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย คณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ครูผู้สอน จำนวน 8 คน และนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ร่างรูปแบบและคู่มือการดำเนินงาน แบบประเมินความต้องการจำเป็น แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ และทักษะสมองของนักเรียน ตลอดจนระบบสารสนเทศดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนทัศน์จิตศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะสมองของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.09$, $\sigma = 0.29$) โดยประเด็นที่มีความต้องการสูงสุด คือ การจัดกิจกรรมจิตศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสมองของนักเรียน ($\mu = 4.78$, $\sigma = 0.42$) ผลการประเมินร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.28) และมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.31) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการสังเคราะห์เป็นคู่มือการดำเนินงานประกอบด้วย 4 หมวดงานสำคัญ ได้แก่ การสร้างระบบนิเวศเชิงบวก การจัดกิจกรรมจิตศึกษา การพัฒนาครูและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผลการนำรูปแบบไปใช้ในวงรอบที่ 1 พบว่า การดำเนินงานตามรูปแบบบรรลุตัวชี้วัดความสำเร็จเฉลี่ยร้อยละ 90.97 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 โดยผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.40) อย่างไรก็ตาม พบปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ภาระงานของครูที่มีจำนวนมาก ขอบจำกัดด้านสื่อและงบประมาณ รวมถึงทักษะสมองด้านการวางแผนและการจัดการตนเองของนักเรียนที่ยังต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของงาน ($\bar{X} = 3.78$) และการเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะสมองของครู

($\bar{X} = 4.00$) จึงนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบในวงรอบที่ 2 โดยเพิ่มกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมองขั้นสูง การใช้กระบวนการโค้ชผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และการพัฒนาระบบสารสนเทศดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการติดตามและสะท้อนผลแบบทันเวลา

2. ผลลัพธ์ของการใช้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนการทัศน์จิตศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน พบว่า สถานศึกษาสามารถพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีเอกภาพ เกิดระบบนิเทศภายในที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และสามารถขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนทั้ง 8 คน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้และยกระดับสมรรถนะทางวิชาชีพ ด้านพฤติกรรม การจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ครูมีพฤติกรรมจัดการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) โดยด้านบุคลิกภาพและความเป็นกัลยาณมิตรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.73$) รองลงมา คือ การดำเนินกิจกรรมจิตศึกษาก่อนเข้าสู่บทเรียน ($\bar{X} = 4.68$) ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้และทักษะสมองของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้และทักษะสมองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) โดยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการทัศน์จิตศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$) และพฤติกรรมที่โดดเด่นที่สุด คือ การมีสติและจดจ่อกับกิจกรรมที่ปฏิบัติ รวมถึงการแสดงความเมตตาและช่วยเหลือผู้อื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ด้านวัฒนธรรมองค์กรและการมีส่วนร่วม พบว่า สถานศึกษาสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เป็นสนามพลังบวกอย่างเป็นรูปธรรม เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ปลอดภัย อบอุ่น และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน ขณะเดียวกัน ผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเข้าใจแนวคิดจิตศึกษาและการส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน ตลอดจนนำแนวทางวินัยเชิงบวกไปประยุกต์ใช้ในการดูแลบุตรหลาน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนอย่างเข้มแข็ง และช่วยลดผลกระทบจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สังคม และบริบทครอบครัวของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนการทศน์จิตศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบโรงเรียน ครู และผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม

1) ที่มาและวัตถุประสงค์

- มุ่งพัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนการทศน์จิตศึกษา
- เพื่อส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน
- ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

วัตถุประสงค์

พัฒนารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนการทศน์จิตศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน

2) ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบวิจัย: วิจัยเชิงปฏิบัติการ

ผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ:

- ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน
- ผู้บริหาร 1 คน
- ครูผู้สอน 8 คน
- นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย 103 คน

เครื่องมือวิจัย:

- ร่างรูปแบบและคู่มือการดำเนินงาน
- แบบประเมินความต้องการ
- แบบประเมินพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู
- แบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้และทักษะสมองของนักเรียน
- ระบบสารสนเทศดิจิทัล

การวิเคราะห์ข้อมูล:

- ค่าเฉลี่ย
- ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- การวิเคราะห์เนื้อหา

3) องค์ประกอบของรูปแบบ

รูปแบบนี้มุ่งส่งเสริมและพัฒนาทักษะสมองของนักเรียน

4) กระบวนการดำเนินงานแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ

6) ปัญหาและการปรับปรุงในวงรอบที่ 2

ปัญหา/อุปสรรค

- ภาระงานของครูจำนวนมาก
- ข้อจำกัดด้านสื่อและงบประมาณ
- ทักษะสมองด้านการวางแผนและการจัดการตนเองของนักเรียนยังต้องพัฒนา
- ความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญของงาน $\bar{X} = 3.78$
- การเตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะสมองของครู $\bar{X} = 4.00$

แนวทางปรับปรุง

- ✓ เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมทักษะสมองขั้นสูง
- ✓ ใช้กระบวนการโค้ชผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ
- ✓ พัฒนาระบบสารสนเทศดิจิทัลเพื่อการติดตามและสะท้อนผลแบบทันที

5) ผลการวิจัยด้านการพัฒนารูปแบบ

ความต้องการในการพัฒนาทักษะสมองของนักเรียน อยู่ในระดับมาก
 $\mu = 4.09, \sigma = 0.29$

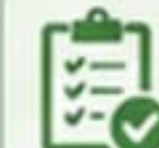
ประเด็นที่มีความต้องการสูงสุด: การจัดกิจกรรมจิตศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะสมองของนักเรียน
 $\mu = 4.78, \sigma = 0.42$

ผลประเมินร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน

ความเหมาะสมระดับมากที่สุด
 $\bar{X} = 4.75, S.D. = 0.28$
★★★★★

ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริง ระดับมากที่สุด
 $\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.31$
★★★★★

ผลการนำรูปแบบไปใช้ในวงรอบที่ 1

- บรรลุตัวชี้วัดความสำเร็จเฉลี่ย **90.97%**
- สูงกว่าเกณฑ์ 80%
- ผลการดำเนินงานภาพรวม ระดับมากที่สุด
 $\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.40$

7) ผลลัพธ์ของการใช้รูปแบบ

A) ระดับสถานศึกษา

- พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีเอกภาพ
- เกิดระบบนิเทศภายในที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน
- ขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง

B) ระดับครู

- ครู 8 คน แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ
- เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้
- ยกระดับสมรรถนะทางวิชาชีพ

ด้านสูงสุด: บุคลิกภาพและความเป็นกัลยาณมิตร $\bar{X} = 4.73$
รองลงมา: การดำเนินกิจกรรมจิตศึกษาก่อนเข้าสู่บทเรียน $\bar{X} = 4.68$

พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 $\bar{X} = 4.46$

C) ระดับนักเรียน

พฤติกรรมการเรียนรู้และทักษะสมองของนักเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 $\bar{X} = 4.33$

ด้านสูงสุด: พฤติกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการทศน์จิตศึกษา $\bar{X} = 4.69$
พฤติกรรมเด่น: การมีสติและจดจ่อกับกิจกรรมที่ปฏิบัติ และการแสดงความเมตตาช่วยเหลือผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 4.78

D) ระดับวัฒนธรรมองค์กรและชุมชน

- เกิดสภามวลพลังบวกอย่างเป็นรูปธรรม
- เกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่ปลอดภัย อบอุ่น และส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน
- ผู้ปกครองและภาคีเครือข่ายชุมชนมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง
- มีความเข้าใจแนวคิดจิตศึกษาและการส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน
- นำแนวทางวินัยเชิงบวกไปประยุกต์ใช้ในการดูแลบุตรหลาน
- เกิดความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนอย่างเข้มแข็ง
- ช่วยลดผลกระทบจากความแตกต่างทางเศรษฐกิจ สังคม และบริบทครอบครัวของนักเรียน

โดย
นางสาวขวัญธรา พุ่มพฤษ
นิสิตหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ที่ปรึกษา
ผศ.ดร.อนุชา กอนพวง
ดร.พิทยา แสงสว่าง

ข้อค้นพบสำคัญ:

รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบตามกระบวนการทศน์จิตศึกษา สามารถยกระดับการบริหารจัดการศึกษา พัฒนาครู ส่งเสริมทักษะสมองของนักเรียน และสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

A WHOLE SCHOOL APPROACH DEVELOPMENT MODEL BASED ON THE JITSUKSA PARADIGM TO ENHANCE STUDENTS' EXECUTIVE FUNCTIONS THROUGH

THAILAND EDUCATION
RESEARCH EXCELLENCE

TO ENHANCE LEARNERS' COMPETENCIES

1 PURPOSE & OBJECTIVES

- Develop a whole-system school development model based on Jitsuksa Paradigm
- Enhance Students' Executive Function
- Use action research for continuous improvement

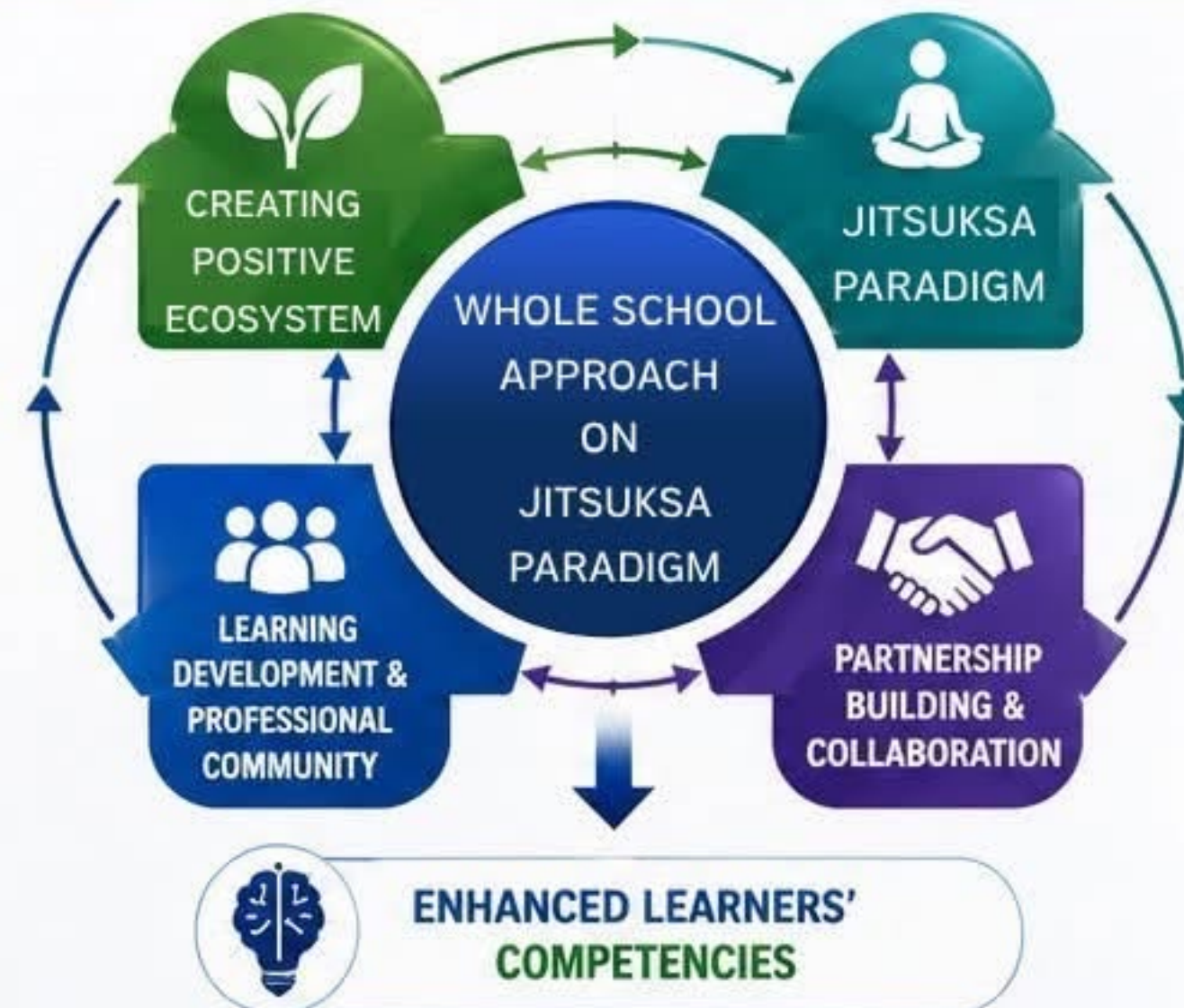
2 RESEARCH METHODS

- Action Research**
Participatory and iterative cycles
- Key Informants**
 - 9 School administrators
 - 1 Teacher
 - 8 Parents
 - 103 Students
- Instruments**
 - Model & implementation guidelines
 - Teacher suitability questionnaire
 - Student suitability questionnaire
 - Competency assessment
 - Satisfaction questionnaire

2 DATA ANALYSIS

- Mean
- Standard Deviation
- Content Analysis

3 COMPONENTS OF THE MODEL

4 ACTION RESEARCH PROCESS

6 CHALLENGES & SOLUTIONS (ROUND 2)

CHALLENGES / OBSTACLES	SOLUTIONS / IMPROVEMENTS
- Lack of participation - Insufficient budget - Low understanding of Jitsuksa Paradigm - Coordination across stakeholders	- Increase stakeholder participation - Provide support & learning resources - Strengthen collaboration - Continuous monitoring & feedback with sufficient time
$\bar{X} = 3.78$ Overall obstacles (Mean) $\bar{X} = 4.00$	

5 RESEARCH RESULTS (MODEL DEVELOPMENT)

- Overall model suitability (Administrators & Teachers)
 $\mu = 4.09, \sigma = 0.29$
- Suitability for enhancing learners' competencies
 $\mu = 4.78, \sigma = 0.42$

By 9 Experts

- MODEL SUITABILITY**
 $\bar{X} = 4.75, S.D. = 0.28$
★★★★★
- PRACTICALITY**
 $\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.31$
★★★★★

Round 1 Implementation Results

- Average implementation success
 - Exceeding target 80%
 - Highest implementation component
- $\bar{X} = 4.61, S.D. = 0.40$

7 RESULTS OF MODEL SUCCESS

- A) ADMINISTRATORS LEVEL**
 - Effective educational management
 - Quality internal system
 - Strong network & school-community collaboration

$\bar{X} = 4.46$
★★★★★
- B) TEACHERS LEVEL**
 - Highly suitable for use
 - Improves teaching & learning management
 - Increases teacher competency

$\bar{X} = 4.73$
★★★★★
- C) STUDENTS LEVEL**
 - Positive behaviors
 - Enhanced competencies based on Jitsuksa Paradigm

$\bar{X} = 4.69$
★★★★★
- D) INNOVATION & COMMUNITY LEVEL**
 - Strong innovation for sustainability
 - Responds to community & learners' needs
 - Holistic development based on Jitsuksa Paradigm

$\bar{X} = 4.78$
★★★★★

KEY FINDING: The whole school Approach development model based on Jitsuksa Paradigm effectively enhances learners' Executive Function and builds strong collaboration among school, family, and community for sustainable success.

